

Na Úřadu spolkového zmocněnce pro zpřístupňování materiálů Stasi

› Světlana Ptáčnicková

Ve dnech 20.–21. května 2008 navštívila Úřad spolkového zmocněnce pro zpřístupňování materiálů Stasi (dále jen BStU) ve Spolkové republice Německo společná delegace pracovníků Ústavu pro studium totalitních režimů (ÚSTR) a Archivu bezpečnostních složek (ABS) ve složení: Miroslav Lehký, PhDr. Petr Blažek, Mgr. Peter Rendek, Mgr. Pavel Paleček, Radek Schovánek, PhDr. Dominik Budský, Mgr. Světlana Ptáčnicková.

Hned první den byl věnován **archivu BStU**, a setkání s kolegy se tedy uskutečnilo v archivní budově umístěné přímo v sídle bývalého **Ministerstva státní bezpečnosti – MfS (Ministerium für Staatssicherheit, odtud Stasi)**. Účastníci byli přivítáni spolkovou zmocněnkyní Marianne Birthler, která pohovořila o několika aktuálních otázkách. Ačkoli Úřad pracuje již od roku 1992, lze pozorovat překvapivý vzestup zájmu o historii. V roce 2007 se sice projevila iniciativa činnost BStU ukončit, která ovšem posléze utichla. Momentálním problémem, který „hýbe“ Úřadem, je právní spor s Gregorem Gisym¹ (přesně v době návštěvy naší delegace slavil BStU úspěch – Gisy stáhl žalobu).

Vedoucí archivního oddělení, paní Birgit Salamon, pak seznámila přítomné se základními údaji týkajícími se tamního archivu. Archiváliemi se začali zabývat od roku 1991. Prvním úkolem bylo seznámit se s materiály a porozumět systému jejich registrace. Materiály byly okamžitě (od roku 1992) zpřístupňovány.

Písemnosti jsou tvořeny třemi velkými komplexy:

- 1) materiály nalezené v archivech,
- 2) materiály z úřadoven a kanceláří Stasi,
- 3) roztrhané materiály v pytlích.

Písemný materiál zaujímá cca 112 000 běžných metrů (bm). Asi polovina z tohoto množství se nachází v Berlíně, druhá polovina ve čtrnácti pobočkách úřadu: Chemnitz, Dresden (Drážďany), Erfurt, Frankfurt (Oder), Gera, Halle (Saale), Leipzig (Lipsko), Magdeburg, Neubrandenburg, Potsdam (Postupim – tato pobočka byla koncem roku 2008 uzavřena), Rostock, Schwerin, Suhl, Berlin.

1 Gregor Gisy – německý levicový politik, který měl vědomě a ze své vůle spolupracovat se Stasi. Žaloba se týkala zveřejnění archivních materiálů.

Kromě „papírových“ dokumentů vlastní BStU rovněž speciální média – diskety, fotografie, negativy. Spolu s roztrhanými materiály v pytlích tvoří celkový objem materiálů 173 000 bm; Úřad se snaží vytvářet registry k jejich zpřístupnění.

Joachim Förster pak představil svoje **oddělení AU – oddělení informací**, zabývající se způsobem předávání materiálů badatelům. Pracovníci zvažují, co bude vydáno a co ne, protože informace k lidem byly Stasi získávány samozřejmě neoprávněně. Jejich práce se řídí **„Zákonem o materiálech Stasi“**, který upřesňuje, jaké osoby mají přístup ke kterým materiálům, a které písemnosti musí být anonymizovány.

Největší objem zaujímají žádosti jednotlivců, kteří chtějí vidět své spisy. Od počátku existence BStU bylo podáno Úřadu 2,5 milionu žádostí, přičemž žádalo asi 1,6 milionu osob. V letech 2006 a 2007 počet žádostí narostl (v roce 2007 bylo podáno 100 000 žádostí).

Další žádosti připadají na lustrace a na úřady zabývající se rehabilitací. Asi 1400 žádostí ročně, často velmi obsáhlých, bývá podáno od výzkumných institucí a z médií. Některé osoby musí na zpřístupnění materiálů čekat i rok. Hlavní myšlenkou „Zákona o materiálech Stasi“ (Stasi-Unterlagen-Gesetz ze dne 20. prosince 1991) je **diferenciace osob – na „poškozující“ a „poškozené“**. Po převratu tak mohla být vydávána jména pracovníků Stasi, ale jména poškozených byla chráněna.

Protivníky Úřadu jsou ti, kteří chtějí **přesun archiválií do Bundesarchivu** – v takovém případě by se totiž zpřístupňování řídilo nikoliv **„Zákonem o materiálech Stasi“**, ale **archivním zákonem**, který umožňuje mnohem širší zpřístupnění (což ovšem pracovníci Úřadu odmítají, neboť jejich cílem je chránit „poškozené“).

O **oddělení vzdělávání a výzkumu** pohovořil Dr. Walter Süß. Toto oddělení vzniklo jako poslední, v roce 1992. Je nejmenší, má padesát sedm zaměstnanců, z toho dvanáct akademiků, a je stále ve vývoji. Má dva hlavní úkoly:

- 1) Výzkum dějin Stasi a diktatury v NDR,
- 2) Informace, přednášky, politické vzdělávání.

Zpočátku toto oddělení vyřizovalo rovněž veškeré žádosti médií a výzkumných institucí, pak ovšem tento úkol přešel na oddělení informací.

Následovala prohlídka prostor archivu, kterými nás provedla Birgit Salamon. Archiv musel v počátcích své existence řešit řadu problémů spojených se svým sídlem – v budovách nebyla zajištěna požární ochrana, okna byla zakryta mléčným sklem. Dále paní Salamon hovořila o rekonstrukci roztrhaných materiálů. Stasi se sice pokusila své písemnosti ničit, ale obrovské množství materiálu způsobilo „zavaření“ skartovacích strojů. Proto byly písemnosti roztrhány ručně na malé kousky a nastrkány asi do 15 500 pytlů. Definitivnímu zničení dokumentů Stasi zabránili sami němečtí občané, kteří obsadili její úřadovny.

Už v roce 1995 začala v Norimberku ruční rekonstrukce roztrhaných dokumentů ze Stasi. Na tomto úkolu pracuje nyní osm lidí a k ruční rekonstrukci všech materiálů by byly potřeba stovky let. Proto se zkouší pilotní projekt **„digitální rekonstrukce“**. Zakázku dostal **Fraunhofer Institut** (viz dále) a provede se rekonstrukce čtyř stovek pytlů, která bude stát 6,6 milionu euro.

Archiv má deset skladů různých velikostí. Těžištěm práce jsou materiály z úřadoven, k nimž nebyl vyhledávací systém. I samotné uložení materiálů respektuje „**Zákon o materiálech Stasi**“ – v jednom skladu jsou spisy viníků, v druhém obětí. Byl nám ukázán spis tajného spolupracovníka, který měl tři části – osobní spis, zprávy a účty. Před předložením materiálů žadateli ke studiu je provedena jejich fotokopie, která je anonymizována.

Další část naší prohlídky patřila **kartotékám**, jejichž základem jsou karty F 16 (obsahující jméno a číslo, které odkazuje na jiné kartotéky) a F 22 (obsahující pouze krycí jméno, kategorii a archivní číslo). V kartách se dle sdělení Birgit Salamon vyhledává ručně, počítačové databáze nejsou k dispozici.

Archiv vlastní rovněž písemnosti zadržené při kontrole pošty (nebo – v případech, že dopis byl posléze doručen – jejich mikrofiše). Pokud si někdo požádá o dohledání materiálů vztahujících se k jeho osobě a zjistí se, že je sám adresátem takového nedoručeného dopisu, je mu originál dopisu předán.

Po prohlídce archivu podal Benedikt Praxenthaler **přehled nespisových médií**. Jde o cca 20 000 datových nosičů (zpracována je z nich zatím jedna třetina), 390 000 fotopozitivů, 600 000 fotonegativů. Z největší části jde o materiály ke sledování osob, dále k vedení Stasi, k vyšetřování, špionáži, pasové kontrole, národnímu hospodářství. Archiv má také 608 filmů z centrály Stasi, 265 z jejich poboček a 89 000 nahraných magnetofonových pásků.

S praktickou ukázkou archivní práce jsme měli možnost seznámit se v první přednášce odpoledního bloku, která pojednávala o **X. oddělení MfS – oddělení mezinárodních vztahů**. Bylo to jedno z centrálních oddělení, které spadalo přímo pod Ericha Mielkeho². Mielke měl totiž dohled nad personálem ministerstva, financemi a mezinárodními vztahy. Oddělení X bylo založeno v roce 1956. Plánovalo služební cesty, organizovalo schůzky, zajišťovalo překladatelské služby. Například dopis z ČSSR zasílaný německé Stasi, přicházel většinou v češtině nebo ruštině a toto oddělení ho překládalo do němčiny. Spolupráce bezpečnostních složek se týkala zejména sledování osob, překročení hranic, terorismu a nacistických zločinů. Oddělení mělo málo zaměstnanců – na počátku jeho existence to bylo devět, na konci v roce 1989 již čtyřicet šest lidí.

Zajímavý – zejména pro archiváře – byl **inventář k archiváliím** tohoto oddělení, který představil jeho autor, Marko Pollack. Inventář začíná klasifikací, následuje úvod, v němž je popsána organizační struktura, a vlastní jádro pomůcky, přičemž jde o – z našeho pohledu – „virtuální“ inventář. Signatury nezačínají „od jedničky“ do „x“, jako je to u nás, ale zpřeházeně – podle toho, jaké je konkrétní uložení materiálu v depotu.

Další přednáška se týkala „**systému sjednocené evidence poznatků**“ (česky zkratka **SSEP**, německy **SOUD**). V 70. letech se socialistické státy otevřely Západu – mohli tam

2 Erich Mielke (1907–2000) byl v letech 1957 až 1989 ministrem pro státní bezpečnost (Stasi) NDR.

„cizí“ diplomaté, zintenzivnil se mezinárodní terorismus, v Helsinkách byla podepsána smlouva o volném pohybu osob, a proto vznikla „potřeba tohoto systému“. V roce 1977 tedy byly podepsány potřebné smlouvy a roku 1979 započalo získávání dat do „systému sjednocené evidence poznatků“. Podílely se na něm Bulharsko, ČSSR, NDR, Kuba, Mongolsko, Polsko, SSSR, Maďarsko a Vietnam. Evidované osoby byly rozděleny do deseti, později patnácti kategorií (spolupracovník tajné služby, terorista, člen nepřátelské organizace apod.). Nevýhodou systému byla velká časová prodleva – než došlo k odpovědi, trvalo to v nejkratším případě osm hodin. V Rusku jsou tato data stále uchovávána...

Při další části naší exkurze jsme se přesunuli do **Fraunhofer Institutu**, v němž probíhá „**automatizovaná virtuální rekonstrukce roztrhaných materiálů**“ Stasi. Byli jsme přijati Dr. Bertramem Nickolayem, který nás nejprve seznámil se **společností Fraunhofer** jako takovou. Tato společnost je jednou z největších vůbec, zaměřuje se na průmysl, má padesát šest institucí a 13 000 pracovníků; je částečně státní. (Jejím vynálezem jsou například přehrávače MP3.)

Zdejší oddělení, zabývající se virtuální rekonstrukcí, má ještě dále na starosti například identifikaci aut, ověřování pravosti dokumentů, vývoj nových pasů s biometrickými údaji. Pomáhají mimo jiné také rekonstruovat fresky v kostele v Assisi. V Berlíně plánují Centrum pro automatizovanou virtuální rekonstrukci. Měli jsme příležitost vidět praktickou ukázkou takovéto rekonstrukce: Materiál je vysypán z pytle, předtříděn a oboustranně naskenován. Vše další už je záležitostí počítače, který k sobě poskládá roztrhané kousky jako „puzzle“ a virtuálně rekonstruuje jednotlivé stránky dokumentů. Dalším úkolem bude samozřejmě sestavit z těchto jednotlivých stránek celé dokumenty a spisy (viz příloha).

Druhý den jsme strávili v **nové budově Úřadu na Karl-Liebknecht-Straße**. Nejprve jsme se blíže seznámili s problematikou, kterou vyřizuje **oddělení informací (AU)**. Toto oddělení má několik referátů.

Referát osobních spisů představil Jürgen Jeschke. Jedním z nejdůležitějších úkolů Úřadu je zpřístupnit občanům údaje, které k nim získala Stasi. Počet zájemců v posledních letech stoupá; je jich cca 100 000 ročně. Kdo chce nahlédnout do spisu, nemusí udávat důvod – jedinou podmínkou je předložení osobního průkazu (např. pasu). Úřad převezme od žadatele příslušná data a následuje rešerše v kartotékách – trvá zhruba dvanáct týdnů.

Rešerše může mít tři výsledky:

- 1) Neexistuje nic.
- 2) Existuje jen karta bez spisu.

3) Existuje spis – v tom případě je připravován k nahlédnutí. Příprava zahrnuje čtení, okopírování a anonymizaci. Žadatel totiž dostane pouze informace ke své osobě, údaje ke třetím osobám jsou začerněny. Následně se s žadatelem provede vysvětlující poučení. Občan může požádat o kopii spisu a zjištění krycích jmen. Může požádat i o agenturní spis, dostane z něj ovšem pouze ty zápisy, které se týkají jeho osoby. Tajní spolupracovníci mohou zase nahlédnout jen do první (osobní) části svého spisu, musí za to zaplatit a nejsou jim rozklíčována jména.

Úřad spolkového zmocněnce pro zpřístupňování materiálů Stasi podává pouze informace, zdržuje se morálních soudů. Nemá k dispozici žádná elektronická data vytvořená Stasi, protože ta byla údajně zničena v lednu 1990 na žádost občanů, kteří obsadili úřadovny Stasi.

Debatu o zpřístupňování materiálů, o němž referoval pan Jeschke, byla velmi živá – zástupci české strany se (jako ostatně po celou dobu jednání) snažili pracovníkům BStU vysvětlit výhody, které při zpřístupňování materiálů bývalých bezpečnostních složek přináší český zákon č. 499/2004 Sb. o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů.

Dr. Xenia Schutz hovořila o **referátu majícím na starosti rehabilitaci osob, trestní stíhání a žádosti z parlamentu.** Rehabilitace a důchody obětí byly jedním z důvodů pro vznik Úřadu. Soudy posuzují, zda šlo o politický motiv rozsudku. O kompenzaci se žádá nejen za věznění, ale i za diskriminaci v práci nebo vyvlastnění majetku. Musí se zjistit, zda žadatelé o odškodnění nebyli spolupracovníky Stasi (zda se jimi nestali např. ve vězení). Většina zákonů týkajících se rehabilitací pochází už z počátku 90. let. Na podzim 2007 byl přijat zákon, že kdo byl ve vazbě z politických důvodů minimálně šest měsíců, má nárok na rentu (250 euro měsíčně).

Dalším ze zajímavých (a určitě následováníhodných) zákonů v Německu je, že **příslušníci Stasi mají důchody snižené na celostátní průměr.** Vzhledem k vysokým platům, které tito příslušníci měli, by totiž mohlo docházet k dalším křivdám, kdy by utlačovaná oběť, která z politických důvodů nemohla vykonávat svoji určitou kvalifikovanou práci, měla mnohem nižší důchod než ten, kdo tuto nespravedlnost zavinil.

Oddělení AU má na starosti rovněž problematiku výzkumu a médií. „Zákon o zpřístupňování materiálů Stasi“ řeší i tuto oblast. Je podána žádost, Úřad zjistí, zda má opodstatnění a provede se rešerše. V tematicky specializovaných referátech působí specializovaní pracovníci, kteří s žadatelem komunikují. Rešerše a zpracování dat může trvat i několik měsíců. Informace o zaměstnancích nebo spolupracovnících Stasi jsou vědcům otevřené, osoby významné z hlediska doby jsou kontaktovány, a pokud podají námitku ke zpřístupnění materiálů týkajících se jejich osoby, Úřad posoudí, které informace zveřejní a které ne.

Mezi interními vědci (majícími samozřejmě přístup ke všem materiálům bez omezení) a externími vědci existuje konkurence. Proto vyšla novela, která rozdíl mezi oběma skupinami snižuje: vědci, kteří potřebují velké množství materiálů, dají písemné dobrozdání a materiály jsou jim pak předloženy bez anonymizace. Nesmějí si ovšem dělat kopie (ostatně **používání digitálních fotoaparátů nebo vlastních skenerů badateli není v BStU vůbec možné**).

V závěrečném bloku představilo **oddělení vzdělávání a výzkumu** svoje jednotlivé projekty. Před dvěma lety zde došlo ke změně – existuje jen jedna oblast zabývající se vědou, rozdělená na časově omezené projekty. Momentálně oddělení pracuje na pěti projektech; dva z nich se zabývají opozicí (první z nich vede p. Kowaltschuk a týká se **opozice v regionech**, druhý – pod vedením B. Floratha – **transnacionální opozicí včetně opozice v západní části**).

Další tři projekty tohoto oddělení jsou zaměřeny na:

- 3) **Operativní skupiny Stasi ve východní Evropě**; cílem je zdokumentování jejich struktury, personálu a cílů. Skupiny měly za úkol sledovat občany NDR v cizině. V 80. letech skupiny nabývají politické dimenze. (Vztahy mezi StB a Stasi byly velmi úzké, zatímco rumunská státní bezpečnost byla ze spolupráce s ostatními tajnými službami vyloučena.)
- 4) **Mikrokosmos moci**; sleduje fungování moci v lokálních dimenzích.
- 5) **Konference v Helsinkách**; sledování delegací, ovlivňování ze strany státobezpečnostních složek, prosazování závěrů z Helsinek v té které zemi.

Úkolem oddělení vzdělávání a výzkumu je také politické vzdělávání, zabývající se především **strukturou a metodami Stasi**. Úzce přitom spolupracuje s pobočkami v krajských městech. Jednou z forem vzdělávání jsou **výstavy, dále různé přednášky a čtení**. V roce 2007 bylo uspořádáno celkem dvě stě šest přednášek. Oddělení vytváří také **nabídky pro školy**. Specifikem Německa je, že v zemi existují dvě oblasti – bývalá východní a západní část, a každá z nich má jiné zájmy – v západní části nemají žáci k tématice žádný vztah.

Za českou stranu pohovořil o nejnovějších výzkumných projektech ÚSTR a o vydávaném periodiku „Paměť a dějiny“ PhDr. Petr Blažek.

Na závěr německo-českého setkání (jakož i na pracovním obědě, který se opět konal za účasti spolkové zmocněnkyně Marianne Birthler) vyjádřily obě strany uspokojení nad tím, že získaly hlubší znalosti o práci partnerské instituce, a doufají, že se vzájemná spolupráce bude dále rozvíjet.

Automatische Rekonstruktion zerstörter Dokumente

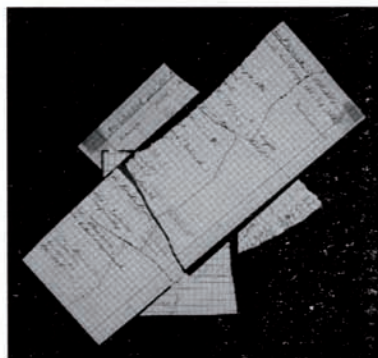
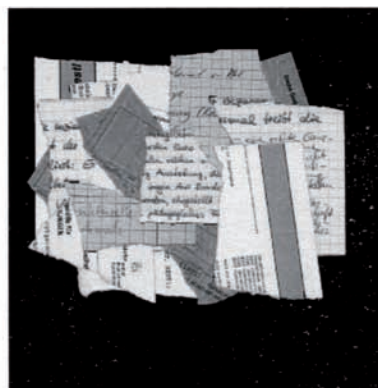
Die manuelle Vernichtung der Stasi-akten der ehemaligen DDR hinterließ einen Schnipselberg, der mit dem jetzigen Personaleinsatz erst in etwa 400 Jahren wieder rekonstruiert sein dürfte. Eine computergestützte Rekonstruktion würde zu einer erheblichen Zeit- und Kostenreduktion führen und den betroffenen Personen die Chance einer Aufklärung geben.

Das Fraunhofer IPK hat ein System zur automatischen Rekonstruktion von zerstörten Dokumenten aus ihren Einzelteilen entwickelt.

Systembeschreibung

Das am Fraunhofer IPK entwickelte System zur automatischen Rekonstruktion von zerstörten Dokumenten unterteilt sich in zwei Verfahrensschritte. In einem ersten Schritt ermittelt das System für die digital erfassten Schnipsel Merkmale wie Farbe, Linierung, Schriftbild oder Textur. Anhand dieser Merkmale kann die Anzahl der möglichen Rekonstruktionspartner eingeschränkt werden. Somit wird die nachfolgende virtuelle Rekonstruktion beschleunigt. Gleichzeitig können die gewonnenen Merkmale für eine inhaltliche Aufbereitung herangezogen werden und bei einer gezielten Recherche in den Dokumenteninhalten helfen.

Nach abgeschlossener Suchraumreduktion werden die Seiten aus den so gefundenen Papierstücken rekonstruiert.

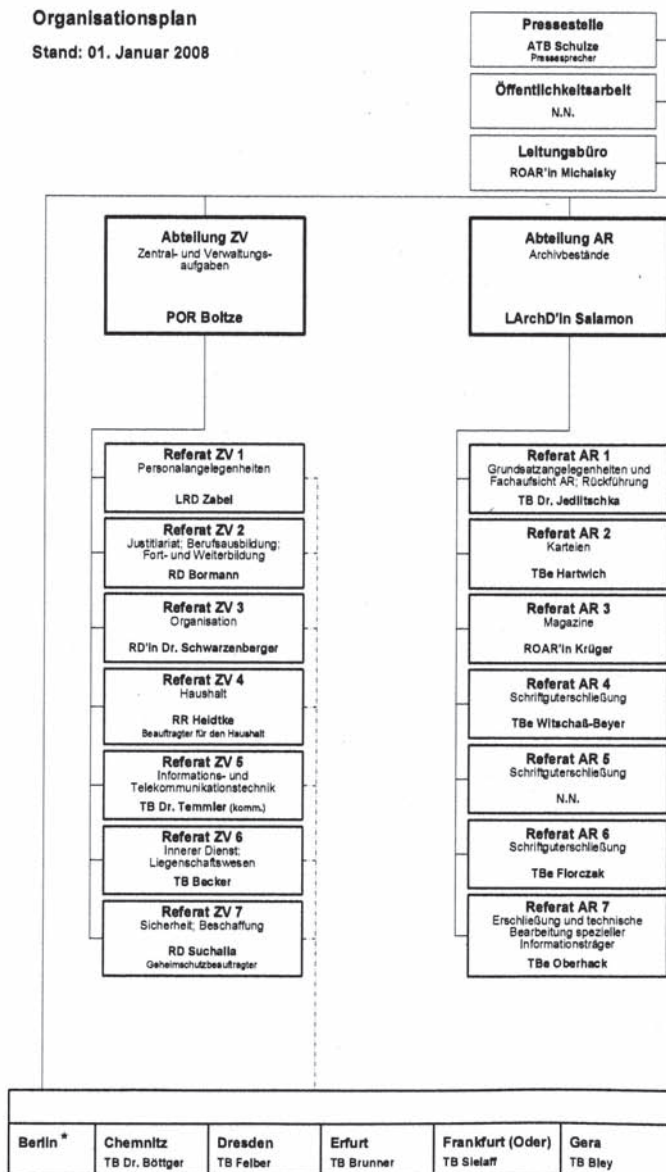

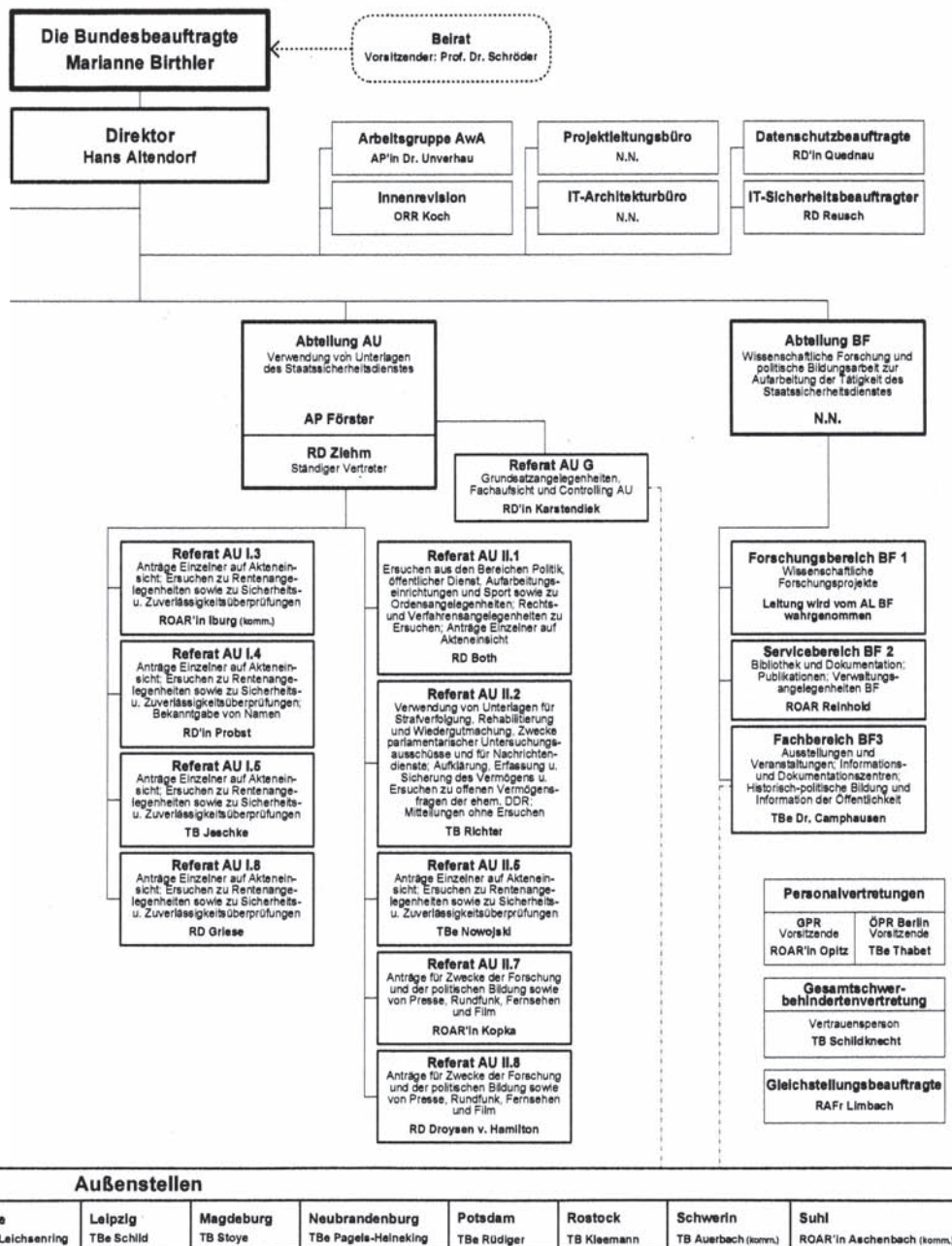
Die Bundesbeauftragte für die Unterlagen
des Staatssicherheitsdienstes der ehemaligen
Deutschen Demokratischen Republik

Organisationsplan

Stand: 01. Januar 2008

* Leitung wird von der AL'in AR wahrgenommen

Organizační struktura BStU.

Zdroj: BStU

Abteilung Archivbestände der BStU

**Vorläufiges Findbuch zur Abteilung X:
"Internationale Verbindungen"
des Ministeriums für
Staatssicherheit
der DDR**

LIT

1.14 Tschechoslowakei

MfS, Abt. X	Inhalt	Laufzeit
809	Zusammenarbeit mit dem tschechoslowakischen Sicherheitsdienst bei der Überprüfung des ehemaligen Direktors des tschechoslowakischen Fernsehens und späteren oppositionellen Emigranten sowie Chefredakteurs der italienischen Zeitschrift „Listy“ Enthält u. a.: Kopien von Informationen der Geheimen Staatspolizei (Gestapo).- Vernehmungsprotokolle tschechoslowakischer Oppositionsmitglieder.- Überprüfung von Kontakten tschechoslowakischer Oppositionsmitglieder zu Medien und Bürgern sozialistischer und westlicher Staaten.	(1939, 1940) 1969–1981
11	Informationen zu Ein- und Ausreisemöglichkeiten und -bestimmungen sowie Berichte zur Lage in der Tschechoslowakei Enthält u. a.: Informationen zu Oppositionsgruppen.	1969–1982
1697	Zusammenarbeit mit dem tschechoslowakischen Sicherheitsdienst Enthält u. a.: Aussageprotokolle von im tschechoslowakischen Grenzgebiet festgenommenen DDR-Bürgern.- Briefkontrolle.- Illegaler Grenzübertritt.- Kontakte zwischen Bürgern sozialistischer und westlicher Staaten.	1969, 1972, 1983–1989
1624	Desgleichen Enthält u. a.: Briefkontrolle.- Kontakte zwischen Bürgern sozialistischer und westlicher Staaten.- Aussageprotokolle von im tschechoslowakischen Grenzgebiet festgenommenen DDR-Bürgern.- Information der HV A zur Kernforschungsanlage in Jülich (BRD).	1971, 1980–1984
1328–1329	Zusammenarbeit mit dem tschechoslowakischen Sicherheitsdienst bei Personenüberprüfungen Enthält u. a.: Kontakte von DDR-Bürgern zu Bürgern westlicher Staaten.- Verdacht auf illegalen Grenzübertritt.	(1968) 1972–1976 (1989)

Ukázka z inventáře k fondu X, oddělení MfS s titulní stránkou.

Zdroj: BStU

Service

Information

Fragen zu Ihrem Antrag beantworten die Bürgerberatungen in Berlin oder in den jeweiligen Außenstellen telefonisch oder persönlich vor Ort.

Bürgerberatung

Berlin:

Mo – Do | 08:00 – 17:00

Fr | 08:00 – 14:00

Telefonische Beratung und Terminvereinbarung unter:
030 2324-7000

Außenstellen:

Mo – Do | 08:00 – 17:00

Fr | 08:00 – 14:00

Weitere Termine je nach örtlichen Sprechzeiten.

Weitere Informationen zur BStU und zum Thema
Akteneinsicht unter:
www.bstu.de

Faltblatt überreicht von:

Die Bundesbeauftragte
für die Stasi-Unterlagen
Zentralstelle in Berlin
Karl-Liebknecht-Straße 31/33
10178 Berlin-Mitte

Postanschrift: 10106 Berlin

Tel.: 030 2324-50

Fax: 030 2324-7799

post@bstu.bund.de

www.bstu.de

Bildnachweis: Fotos: Rolf Walter; Gestaltung: Pralle Sonne

Die Bundesbeauftragte für die Unterlagen
des Staatssicherheitsdienstes der ehemaligen
Deutschen Demokratischen Republik

Einblick in die Stasi-Akten

Akteneinsicht Schritt für Schritt

BStU-Aktenauskunft

→ Vorbereitung der Akteneinsicht

Alle Karteikarten und Akten, die Ihre Person betreffen, werden zusammengestellt und zur Akteneinsicht vorbereitet. Ihr Recht auf Akteneinsicht bezieht sich nur auf Informationen, die Sie selbst betreffen. Informationen zu anderen Personen müssen gegebenenfalls anonymisiert (geschwärzt) werden, um Persönlichkeitsrechte zu schützen. In solchen Fällen werden Ihnen entsprechende Kopien der Unterlagen vorgelegt. Die Namen bzw. Decknamen von hauptamtlichen oder inoffiziellen Mitarbeitern bleiben jedoch offen. Aufgrund der hohen Anzahl von Anträgen und der aufwändigen Vorarbeiten können bis zur Akteneinsicht längere Wartezeiten entstehen.

→ Die Akten lesen

Nach Abschluss der Vorbereitungsarbeiten werden Sie zur persönlichen Akteneinsicht in eine BStU-Dienststelle Ihrer Wahl eingeladen. Während der Akteneinsicht stehen Ihnen BStU-Mitarbeiter für Gespräche und Fragen zur Verfügung. Die Akteneinsicht ist für Betroffene kostenfrei, lediglich für die Herausgabe von Kopien der Unterlagen entstehen geringe Kosten.

→ Decknamen inoffizieller Mitarbeiter

Berichte inoffizieller Mitarbeiter enthalten in der Regel nur deren Decknamen. Sie haben das Recht, die Namen der Personen zu erfahren, die über Sie berichtet haben. Dafür ist ein gesonderter Antrag erforderlich.

→ Wiederholungsantrag

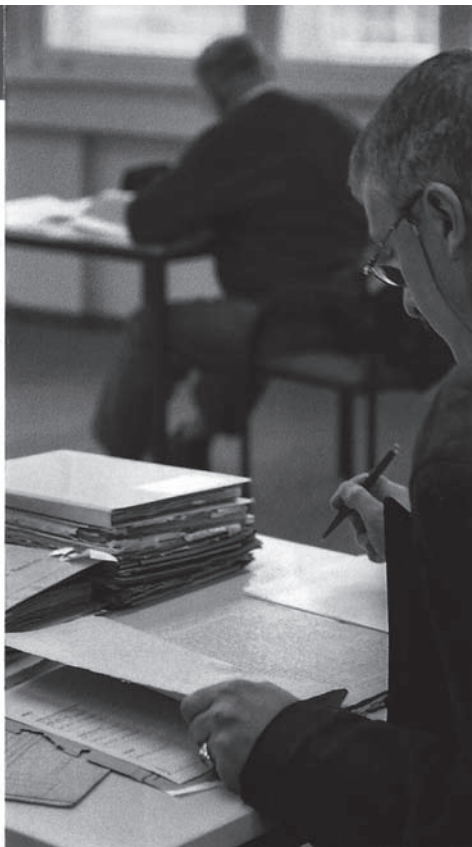
Noch immer werden Stasi-Unterlagen erschlossen und nutzbar gemacht. Nach einer Akteneinsicht oder wenn beim ersten Antrag zunächst keine Unterlagen auffindbar waren, kann ein Wiederholungsantrag nach einigen Jahren zu neuen Ergebnissen führen.

→ Akteneinsicht als Dritter

Zu vielen Personen gibt es in den Archiven keinen eigenen Vorgang. Wenn Sie vermuten, dass Sie in Akten anderer Personen erwähnt sind, können Sie auch für solche Unterlagen Einsicht beantragen. Dafür sind jedoch besondere Angaben erforderlich. Bitte lassen Sie sich in diesem Fall von uns beraten.

→ Akteneinsicht als Angehöriger

Die Akten verstorbener oder vermisst Angehöriger sind in der Regel nicht zugänglich, es gibt aber in bestimmten Fällen Ausnahmen. Bitte lassen Sie sich von uns beraten, ob in Ihrem Fall die Voraussetzungen dafür gegeben sind und welche Nachweise wir benötigen.

1.1 Name(n) und Vorname(n) der Antragstellerin/des Antragstellers	1.2 Geburtsdatum oder PKZ
Ggf. auch Geburts- und sonstige Namen sowie alle Vornamen (Rufname unterstreichen)	Geburtsort
1.3 Straße und Hausnummer, Postleitzahl, Wohnort	Tel.-Nr. (Angabe freigestellt)

Antrag

☐ 2.1 eines Betroffenen

☐ 2.2 eines nahen Angehörigen
Vermisster oder Verstorbener

☐ 2.3 eines Dritten

☐ 2.4 eines Begünstigten

☐ 2.5 eines Mitarbeiters des ehemaligen
Staatssicherheitsdienstes

☐ 2.6 auf Herausgabe von
Duplikaten (Kopien)

☐ auf Einsichtnahme

☐ auf Auskunft

☐ 2.7 Wurde bereits ein Antrag gestellt?
☐ Nein ☐ Ja

3. Wohnanschrift(en) seit dem 18. Lebensjahr (Straße und Hausnummer, Postleitzahl, Wohnort)

4. Nur von nahen Angehörigen Vermisster oder Verstorbener auszufüllen:
 Verwandtschaftsverhältnis der Antragstellerin/des Antragstellers zum Vermissten oder Verstorbenen

☐ Ehegatte

☐ Sohn/Tochter

Sonstiges Verwandtschaftsverhältnis

Name(n) und Vorname(n) des Vermissten/Verstorbenen

Geburtsdatum oder PKZ

Letzte Wohnanschrift (Straße und Hausnummer, Postleitzahl, Wohnort)

Geburtsort

Zweck der Auskunft ist glaubhaft zu machen (Ankreuzen reicht nicht aus):

☐ Zur Rehabilitierung
Vermisster/Verstorbener

☐ Zum Schutze des Persönlichkeitsrechts
Vermisster/Verstorbener

☐ Zur Aufklärung des Schicksals
Vermisster/Verstorbener

5.1 Ergänzende Hinweise zum Antrag und zum Auffinden der Unterlagen

☐ Ich benötige Auskünfte in Blindenschrift oder in Großdruck

5.2 Akteneinsicht wird gewünscht

☐ in Berlin

☐ in der Außenstelle:

5.3 Gründe für besondere Eilbedürftigkeit der Bearbeitung

☐ Alter der Antragstellerin/des Antragstellers

☐ Abwehr einer Gefährdung des Persönlichkeitsrechts (*)

☐ Rehabilitation/Wiedergutmachung

☐ Sonstige Gründe (*)

☐ Politische Verurteilung der Antragstellerin/des Antragstellers

Ort, Datum

☐ Entlastung vom Vorwurf einer Zusammenarbeit mit dem
Staatssicherheitsdienst (*)

(Unterschrift der Antragstellerin/des Antragstellers)

* Angaben in Feld 5.1 oder auf gesondertem Blatt

Formulář vyplňovaný při žádosti o nahlédnutí do materiálů Stasi (popř. vydání jejich duplikátu).
Zdroj: BStU